

- Demidowicz, T. Horodyszcze, zarys dziejów / T. Demidowicz. — Biała Podlaska, 1996.
- Grzegorzczkowska, R. Zarys słownictwa polskiego. Słownictwo opisowe / R. Grzegorzczkowska. — Warszawa, 1979.
- Lesiów, M. Terenowe nazwy własne Lubelszczyzny / M. Lesiów. — Lublin, 1972.
- Mrózek, R. System mikrotoponimiczny Śląska Cieszyńskiego XVIII wieku / R. Mrózek. — Katowice, 1990.
- Mrózek, R. Nazwy terenowe / R. Mrózek // Polskie nazwy własne: Encyklopedia. — Warszawa, Kraków, 1998. — S. 231–258.
- Myszka, A. Toponimia powiatu strzyżowskiego / A. Myszka. — Rzeszów, 2006.
- Olejnik, M. Mikrotoponimy motywowane wyrażeniami przyimkowymi w gminie Wola Uhruska / M. Olejnik // Mikrotoponimia na pograniczach językowo-kulturowych. — Lublin, 2005. — S. 137–143.
- Taszycki, W. Słowiańskie nazwy miejscowe (ustalenie podziału) / W. Taszycki. — Kraków, 1946; przedruk: Rozprawy i studia polonistyczne. — T. 1. Onomastyka. — Wrocław, 1958. — s. 228–268.
- Tarasiuk, D. Śladami minionego czasu... Monografia gminy Wisznice / D. Tarasiuk, M. Tymochowicz, A. Dudek-Szumigaj, K. Latawiec, B. Klimkowicz, Z. Fronczek. — Wisznice; Lublin, 2011.

Любоў Падпорынава (Мінск, Беларусь)

СЕМАНТЫЧНА-МАТЫВАЦЫЙНЫЯ ЗМЭНЫ Ў ПОЛЬСКОЙ І БЕЛАРУСКАЙ ФІТАНІМІ (НА ПРЫКЛАДЗЕ ФІТОНІМАЎ З КОРАНЕМ *KOZ-)

Фітанімія кожнай мовы ўяўляе сабой надзвычай багаты збор лексічных адзінак, які выклікае зацікаўленасць спецыялістаў у амаль кожнай галіне мовазнаўства — у першую чаргу лексікалогіі і анамасіялогіі. З пункту погляду гэтых мовазнаўчых дысцыплін, да асноўных характарыстык фітаніміі можна залічыць звязаныя паміж сабой шырокую сінанімію, а таксама множнасць матывацыйных прыкмет фітонімаў. Колькасць назваў некаторых раслін у адной мове нярэдка перавышае 20, як гэта, напрыклад, мае месца ў выпадку беларускіх назваў хвашча *Equisetum* L.: *хвошч*, *елка*, *хвоечка*, *сасонка*, *асёска*, *арэшаўнік*, *земляныя арэхі*, *гігель*, *бадзюк*, *барэдзюк*, *барадачы*, *стухі*, *царскія кудры*, *какош*, *вехатнік*, *таўкачыкі*, *тарчок*, *стаўбуночык*, *пупялькі*, *расоха*, *дзядок*, *стырч*, *бугайчыкі*, *памяло* [11] і г. д. Відавочна, што падставамі намінацыі дадзенай расліны могуць з’яўляцца яе агульны выгляд (*елка*, *хвоечка*, *сасонка*), вертыкальнае гладкае сцябло (*тарчок*, *стырч*, *хвошч*), наяўнасць спараносных каласкоў (*таўкачыкі*), клубняў (*арэшаўнік*,

земляныя арэхі), доўгіх тонкіх лістоў, характэрна размешчаных на сцябле (*царскія кудры*, *памяло*), і г. д. У сваю чаргу, у польскай мове *Equisetum* L. мае такія назвы, як *skrzyp*, *koński ogon*, *chwoszczka*, *koszczka*, *przęstka*, *ośc*, *jedliczka*, *krzęść*, *krząstka*, *kuczmerka*, *krzemionka* [22; 19] і інш. Акрамя назваў, матываваных, як і ў выпадку беларускіх фітонімаў, агульным выглядам (*koński ogon*, *jedliczka*) ці вертыкальным сцяблом (*ośc*, *chwoszczka*, *koszczka*), сярод дадзеных фітонімаў вылучаюцца таксама назвы, матываваныя гукам, які выдае расліна пры згінанні (*skrzyp*, *krzęść*, *krząstka*), а таксама яе хімічным складам (*krzemionka*). Варта таксама звярнуць увагу на прысутныя ў фітаніміі кожнай мовы т.зв. цёмныя назвы, матываваныя якіх цяжка акрэсліць адназначна: бел. *гігель*, *бадзюк*, *бугайчыкі*, пол. *kuczmerka*, *przęstka* і інш. Дадзеныя асабліваці арганізацыі гэтай групы лексікі ствараюць уражанне немагчымасці яе ўпарадкавання, адсутнасці якойсьці адназначнай рэгламентацыі ў выбары класіфікацыйных крытэраў.

Тым не менш вылучыць досыць выразныя тэндэнцыі, паводле якіх развіваецца матывацыя фітонімаў, здаецца магчымым — пры ўмове, што адным з асноўных крытэраў іх класіфікацыі з’яўляецца наяўнасць у складзе назваў аднаго і таго ж кораня. У дадзеным артыкуле такой каранёвай марфемай з’яўляецца **koz-*, якая належыць да шматлікай групы т.зв. звярных каранёў (побач з **koń-*, **żab-*, **myś-*, **gqs-*, **kot-*, **rys-*, **vlk-*, **kur-* і інш.). У артыкуле робіцца спроба прадстаўлення зменаў, якія адбываюцца ў структуры семантыкі дадзенага кораня, а таксама выкліканых імі трансфармацый у мадэлях матывацыі фітонімаў з коранем **koz-*.

Матэрыялам прадстаўленага даследавання з’яўляюцца беларускія і польскія дыялектныя фітонімы з коранем **koz-*, якія паходзяць з тэматычнага слоўніка «Расліны свет» [11], а таксама «Слоўнік польскіх назваў родаў і ўсіх сукупнасцяў раслін з гісторыяй іх крыніц» [22].

Да беларускіх фітонімаў належаць 45 назваў 17 раслін: *Succisa* Haller (*казя*, *казіна*, *казіная барада*, *казінец*, *казліная барада*, *казліннік*, *казялец*, *казянец*), *Apetone* L. (*казадра белы*, *казарост*, *казарост жоўты*, *казедрышча*, *казлы*, *казодра белая*, *казодры*, *казодрыста*, *казодрыца*, *казялец*, *казятнік*), *Stratiotes* L. (*казарэз*, *казарэзнік*, *казёл*), *Hepatica* Mill. (*казедра*, *казодра*), *Tragopogon* L. (*казелак*, *казёлак*, *казялок*), *Ranunculus* L. (*казелец*, *казеліца*, *казелькі*, *казельнік*, *казельчыкі*, *казёл*, *казінец*, *казіннік*, *казлы*, *казякі*, *казялец*, *казялок*, *казятнік*, *козікі*, *козы*), *Delphinium* L. (*казёлкі*, *казельчыкі*, *казельчыкі*, *казякі*, *козік*, *козікі*), *Pulsatilla* Mill. (*казінае масла*), *Polygonum* L. (*казінец*, *казліная барада*), *Lycopodium* L. (*казірог*), *Menyanthes* L. (*казінная дзятлеўка*, *казятнік*), *Carex* L. (*казлы*), *Centaurea* L. (*казялец*), *Caltha* L. (*казялец*), *Capsella* Medik. (*казярнік*), *Polygala* L. (*козік*), *Potamogeton* L. (*козікі*).

Да польскіх фітонімаў належыць 41 назва 16 раслін: *Tragopogon* L. (*kozibrod*, *kozibród*, *koziczyn*, *koziobroda*, *koziobród*, *kozia bródka*, *kozia broda*), *Polemonium* L. (*kozielek*, *koziolatek*, *kozłek*), *Trigonella* L. (*kozieradka*, *koziorożec*),

Medicago L. (*kozirožec, koziorość, kozioroziec, koziorożnik, koziorożec, koziorożek, koziorożnik, kozorožec, kožorožec*), Doronicum L. (*kozik, kozłowiec, kozi korzeń*), Chondrilla L. (*kozimlecz, kozi mlecz*), Cistus L. (*koziolop*), Aegilops L. (*koziok*), Lycium L. (*kozirok, koziróg, kozioróg, kozłowe ciernie*), Atriplex L. (*kozlecza*), Valeriana L. (*kozłek, koźlik, kózłek*), Centranthus L. (*kozłek, kozłek czerwony*), Fedia L. (*kozłek salata*), Galega L. (*koźlatnik, kozia ruta*), Premna L. (*koźlin*), Aegopodium L. (*kozia stopa*).

Трывалую прысутнасць караня *koz- у такой значнай колькасці фітонімаў можна растлумачыць тым, што дадзеная каранёвая марфема можа ўвасабляць больш за адну матывацыйную прыкмету. У сваю чаргу, здольнасць увасабляць некалькі матывацыйных прыкмет абумоўленая тым, што структура семантыкі караня *koz- уключае некалькі слаёў. Характарыстыка гэтых слаёў, а таксама механізм іх утварэння былі апісаныя ў 30-я гг. XX ст. расійскім мовазнаўцам В. Абаевым, у т. л. у артыкулах «Мова як ідэалогія і мова як тэхніка», а таксама «Паняцце ідэасемантыкі» [1, с. 67–83]. У названых артыкулах аўтар уводзіць паняцці тэхнічнай і ідэалагічнай семантыкі, а таксама апісвае іх эвалюцыю. Паводле В. Абаева, тэхнічная семантыка — гэта агульнаабавязковы мінімум сэнсавых функцый, які вызначае сучаснае камунікатыўнае ўжыванне слова [1, с. 68]. Менавіта яна ўтварае цэнтр семантыкі каранёвай марфемы. Тэхнічная семантыка караня *koz- у беларускай і польскай мове, такім чынам, можа быць прадстаўленая як 'невялікая жывёла з рагамі, барадой і капытамі, якая дае малако, поўсць і мае спецыфічны пах', што адпавядае дэфініцыям лексем *каза, казіны, казіны і коза, козі, козьлі*, змешчаным у тлумачальных слоўніках беларускай і польскай моў [13; 24]. Для большай зручнасці далейшага даследавання тэхнічная семантыка караня *koz- будзе абагульняцца ў прыметніку *казіны*. У сваю чаргу, ідэалагічная семантыка (ідэасемантыка) — гэта сума тых пазнаваўчых і эмацыянальных уяўленняў, у якіх адлюстроўваецца складанае ўнутранае жыццё слова ў мінулым і сучаснасці [1, с. 68]. Яна ўтварае перыферыю семантыкі каранёвай марфемы, якую В. Абаев параўноўвае з тонкай абалонкай. З цягам часу семантыка ў цэлым падлягае ўсё большай спецыялізацыі, звужэнню, альбо т.зв. тэхнізацыі, што прыводзіць да частковага забыцця ідэасемантыкі [1, с. 48–52]. Паводле В. Абаева, ідэасемантыка найлепей праяўляецца ў тых выпадках, калі рэалізуецца паэтычная функцыя маўлення [1, с. 45–83], выразным прыкладам чаго з'яўляюцца парэміі і пераносныя значэнні слоў. Ідэасемантыка караня *koz- у польскай мове праяўляецца ў такіх парэміях, як *uparty jak kozioł* 'упарты як казёл', *zawziynty jak koza* 'заўзяты як каза', *zwinny jak mlodo koza* 'борзды як каза', *żeby koza nie skakała, toby nóżki nie zlamala* 'каб каза не скакала, не зламала б сабе ног', *barankiem się czyni, a tryksa jak kozielek* 'прыкідваецца ягняцем, а бадзе як казёл'[20], *fikać koziołki* 'паводзіць сябе свавольна, нечакана, насуперак некаму альбо нечаму' [24], у пераносным значэнні слова *koza* 'жывая дзяўчына'[24] і інш. У беларускай мове праявам ідэасемантыкі караня *koz- з'яўляюцца парэміі *ўпартая*

каза воўку карысць [10, с. 300], *лезці ўсюды як казёл з барадой, вярцецца як каза* [15, с. 185], *прыдзя каза да ваза, папросе сена, прыдзя каза да лавы, папрося брэду* [5, с. 84], пераносным значэнні слова *казіць* 'няўмела танцаваць' [15, с. 185] і інш. Ідэасемантыку караня *koz- у беларускай і польскай мове, такім чынам, утвараюць такія рысы жывёлы, як упартасць, заўятасць, спрытнасць, агрэсіўнасць, свавольнасць, рэзкасць, неспакойнасць. Такія паводзіны, якія адыходзяць ад нормы, для зручнасці далейшага даследавання будуць абагульненыя адным прыметнікам *неспакойны*.

Тэхнізацыя семантыкі караня *koz- падштурхоўвае пры матывацыйным аналізе фітонімаў з дадзеным каранем разгледзець, якія прыкметы маглі ўвасобіцца ў семе 'казіны': падабенства знешняга выгляду раслін да казы, інтэнсіўны пах ці з'яданне раслін козамі.

Так, напрыклад, назвы расліны *Tragopogon L.* (бел. *казялак, казёлка*, пол. *kozibrod, kozibród, koziczyn, koziobroda, koziobród, kozia bródka, kozia broda*) матываваныя знешнім падабенствам расліны да казінай барады, што супадае з матывацыйнай лацінскай назвы (з гр. *τράγος* 'казёл' і *λόγος* 'барада'): суквецці расліны пасля квітнення робяцца пушыстымі. У выпадку назваў раслін *Delphinium L.* (*казёлкі, казельчыкі, казельчыкі, казілкі, козілік, козілікі*), *Medicago L.* (*kozirožec, koziorość, kozioroziec, koziorożnik, koziorożec, koziorożek, koziorożnik, kozorožec, kožorožec*), *Lycopodium L.* (*казірог*), *Potamogeton L.* (*козілікі*) і *Capsella Medik.* (*казярынік*) матывацыйнай прыкметай фітонімаў з'яўляецца падабенства кветак (*Delphinium L.*, *Medicago L.*), галінак са спарафіламі (*Lycopodium L.*) ці сцяблінак (*Potamogeton L.*, *Capsella Medik.*) да казіных рог. Матывацыйнай назваў *Chondrilla L.* (*kozimlecz, kozi mlecz*) стала падабенства спецыфічнай формы кветкі да казінага вымені. Аднолькава матываванымі з'яўляюцца назвы раслін *Premna L.* (*koźlin*) і *Aegopodium L.* (*kozia stopa*), так як лісце гэтых раслін нагадвае след казінага капыта, што ў выпадку *Aegopodium L.* паўтарае матывацыю лацінскай назвы (з гр. *αγός* 'каза' і *λόδι* 'нага'). Назвы *Menyanthes L.* (*казінная дзятлеўка, казітнік*) матываваныя белым колерам кветак расліны, падобным да колеру поўсці маладых казіляткаў. Асобнай увагі патрабуюць назвы расліны *Succisa Haller* (*каза, казіна, казіная барада, казінец, казіная барада, казітнік, казілец, казінец*). Падставай намінацыі ў дадзеным выпадку магло стаць атаесамленне казы з чортам [3, с. 211], які, у сваю чаргу, спрычыніўся, паводле вядомых многіх еўрапейцаў легенд, да паўстання расліны *Succisa Haller*. Чорт перагрыз карэнне створанай Богам расліны *Succisa*, якая мела дапамагаць людзям у лячэнні любых захворванняў [2, с. 319], што знайшло адлюстраванне ў назвах расліны ў еўрапейскіх мовах: англ. *devil's bit*, ням. *Teufelsabbiss*, фр. *morsure du diable*, чэш. *čertkus*, верхнялуж. *čertowy wotkusk* і інш. [2, с. 318–319]. Адно з назваў дадзенай расліны — рус. *синец*, матываваную колерам кветак [2, с. 318]. — М. Фасмер лічыў табуістычнай назвай чорта [14, с. 624]. Магчыма, такімі ж табуістычнымі назвамі чорта ў дадзеным выпадку з'яўляюцца назвы *каза*,

казіна, казінец, казінік, казялец, казянец, што таксама дазволіла дадаць складнік барада ў фітонімы казіная барада і казіная барада.

Інтэнсіўны альбо спецыфічны пах уласцівы такім раслінам, як Ranunculus L. (казалец, казельца, казелькі, казельнік, казельчыкі, казёл, казінец, казінік, казлы, казьякі, казялец, казялок, казятнік, козлікі, козы) [8, с. 158–159], Centaurea L. (казалец) [12, с. 16], Polemonium L. (козілек, козіолек, козлек) [2, с. 262], Trigonella L. (козіерадка, козіорозец) [6, с. 290], Cistus L. (козіолек) [27, с. 54], а таксама расліны *Astrephia* Duf. (*kozlecza*), *Valeriana* L. (*kozlek, kozlik, kózlek*), *Centranthus* L. (*kozlek, kozlek czerwony*), *Fedia* L. (*kozlek salata*), якія на розных этапах залічаліся да аднаго падсямейства Valerianoideae Raf. [25; 8, с. 381]. Да дзенай групы можна залічыць таксама назву расліны *Caltha* L. (*казалец*), так як кветкі гэтай расліны падобныя паводле колеру, формы і памеру да кветак *Ranunculus* L. [9, с. 294] — у дадзеным выпадку можна казаць пра апасродкаваную матывацыю.

Яшчэ адной матывацыйнай прыкметай фітонімаў з каранем *koz- з’яўляецца з’яданне раслін *Anemone* L. (*казадраст белы, казарост, казарост жоўты, казедрышча, казлы, казодра белая, казодры, казодрыста, казодрыца, казялец, казятнік*), *Stratiotes* L. (*казарэз, казарэзнік, казёл*), *Hepatica* Mill. (*казедра, казодра*), *Pulsatilla* Mill. (*казіная масла*), *Polygonum* L. (*казінец, казіная барада*), *Carex* L. (*казлы*), *Polygala* L. (*козлік*), *Medicago* L. (*козіорозец, козіороść, козіорозиец, козіорозник, козіорозец, козіорошек, козіорожник, козіорозец, козіорожец*), *Doronicum* L. (*козік, козіловец, козі корзеі*), *Aegilops* L. (*козіоок*), *Lycium* L. (*козірок, козірóg, козіорóg, козілове цірне*), а таксама *Galega* L. (*козія рута, козілатнік*). У названых фітонімах выразна праяўляецца падзел на фітонімы, матываваныя пазітыўным вынікам з’ядання раслін (калі расліны пашавыя ці лекавыя), і фітонімы, матываваныя шкоднасцю іх з’ядання. Да першай групы належаць *Stratiotes* L. [16, с. 73], *Polygonum* L. [7, с. 107], *Carex* L. [9, с. 321], *Medicago* L. [2, с. 210], а таксама *Galega* L. [2, с. 150] — усе гэтыя расліны могуць выкарыстоўвацца як паша для коз. Расліна *Polygala* L. здольная павялічваць у коз колькасць малака, што адпавядае матывацыі лацінскага фітоніма (з гр. *κόλιος* ‘шмат’ і *γάλα* ‘малако’) [2, с. 262]. *Aegilops* L. можа выкарыстоўвацца для лячэння захворванняў вачэй казы [2, с. 11], што супадае з матывацыяй лацінскага фітоніма (з гр. *αγός* ‘каза’ і *ὄψ* ‘погляд’). Карані расліны *Doronicum* L. ахвотна выкопваюцца і з’ядаюцца козамі [21, с. 134]. У выпадку фітонімаў *казарэз* і *казарэзнік* у семантыцы караня *рэз-* дадаткова ўвасабляецца асаблівасць будовы вострых на краях лістоў расліны *Stratiotes* L. [9, с. 347], у семантыцы караня *барад-* фітоніма *казіная барада* — даўжыня ляжачага сцябла расліны *Polygonum* L., у семантыцы караня *rog-* у складзе фітонімаў *козіорозец* і пад. — наяўнасць доўгіх вузкіх пялёсткаў у кветках *Medicago* L. Да раслін, з’яданне якіх мае шкодны ўплыў на коз, належаць *Anemone* L., *Hepatica* Mill. і *Pulsatilla* Mill., якія ў некаторых класіфікацыях лічацца прадстаўнікамі аднаго роду *Anemone* L. [2, с. 34–35]. У структуры

большасці гэтых фітонімаў прысутнічае карань *дрост-/др-/дрыст-/дрыц-/дрышч-*, у семантыцы якога ўвасабляецца здольнасць раслін пры з’яданні выклікаць у коз дыярэю [2, с. 34]. Кампанент *масла* ў складзе фітоніма *казіная масла* дазваляе ўвасабіць бліскучасць лістоў і кветак расліны *Pulsatilla* Mill. Атрутнай для коз і іншых дамашніх жывёлаў з’яўляецца таксама адзін з відаў расліны *Lycium* L. — *Lycium barbarum* L. [28, с. 104]. У семантыцы караня *rog-* у складзе фітонімаў *козірóg, козіорóg* увасабляецца пакручачая форма сцябла.

Ідэасемантыка караня *koz-, прадстаўленая семай ‘неспакойны’, схіляе да пошукаў такіх уласцівасцяў раслін, у назвах якіх прысутнічае карань *koz-, якія маглі б знайсці ў гэтай семе лінгвістычнае ўвасабленне, а таксама былі б характэрныя для іх значнай часткі. Такімі ўласцівасцямі з’яўляюцца здольнасці 19 з 32 прадстаўленых раслін па-рознаму ўплываць на нервовую сістэму чалавека — у асноўным як седатыўныя сродкі.

Так, напрыклад, расліна *Anemone* L. (і, адпаведна, блізкія да яе *Hepatica* Mill. і *Pulsatilla* Mill.) [2, с. 35–36] і *Lycopodium* L. [2, с. 203] могуць выкарыстоўвацца пры бяссонні. *Delphinium* L. [8, с. 158] і *Galega* L. [23] прымяняюцца ў лячэнні эпілэсіі. *Menyanthes* L. з’яўляецца адным са складнікаў супакойлівых сумесяў [8, с. 318]. Адвар раслін *Carex* L. [4, с. 201], *Ranunculus* L. [8, с. 159] і *Centaurea* L. [8, с. 445] выкарыстоўвацца пры агульных захворваннях нервовай сістэмы. Вядомым седатыўным сродкам з’яўляецца *Valeriana* L. [8, с. 383] і прыналежаць да аднаго з ёй падсямейства *Astrephia* Duf., *Centranthus* L., *Fedia* L. Падобным чынам можа выкарыстоўвацца *Polemonium* L. [2, с. 262] і *Cistus* L. [17]. Раслінам з роду *Doronicum* L. прыпісваецца здольнасць лячэння галавакружэння [21, с. 134]. Расліна *Succisa* Haller некалі выкарыстоўвалася пры ўкусах шалёнага сабакі [2, с. 319]. Адмоўны ўплыў на нервовую сістэму, выкліканы наяўнасцю небяспечных алкалоідаў, прыпісваецца расліне *Lycium barbarum* L. [28, с. 105].

Такім чынам, назвы 19 з 32 раслін у беларускай і польскай мове маюць двайную матывацыю: выкарыстанне ў лячэнні нервовай сістэмы + падабенства да казы / інтэнсіўны пах / з’яданне козамі. Двайная матывацыя ўвасабляецца ў семах ‘неспакойны’ і ‘казіны’ каранёвай марфемы *koz-. Матывацыя, рэалізаваная ў ідэасеме ‘неспакойны’, падаецца першаснай, а таму на сённяшні дзень у выніку тэхнізацыі семантыкі часткова страчанай. У той жа час матывацыя, рэалізаваная ў тэхнасеме ‘казіны’, з’яўляецца больш актуальнай, а значыць пазнейшай. Гэта дазваляе выказаць меркаванне, паводле якога дадзеныя фітонімы ўяўляюць сабой сведчанне паступовых зменаў, якія адбываюцца ў семантыцы караня *koz- і непарыўна звязаныя са зменамі матывацыйных працэсаў.

Матывацыя, якая знаходзіць увасабленне ў ідэалагічнай семантыцы караня *koz-, у семе ‘неспакойны’ — называнне на падставе спецыфікі выкарыстання раслін — грунтуецца на механізме паўстання метаніміі [18, с. 34]. Матыва-

цыя, увасобленая ў тэхнічнай семе 'казіны', грунтуецца пераважна на метафары (падабенства расліны цалкам ці яе частак да казы, інтэнсіўны пах [18, s. 31–32]) і ў меншай ступені на метаніміі (з'яданне раслін козамі [18, s. 34]).

Такім чынам, можна зрабіць выснову, што паралельна з працэсам тэхнізацыі семантыкі караня *koz- у мадэлях матывацыі фітонімаў назіраецца паступовы пераход ад механізмаў метаніміі да метафары (метафарызацыя матывацыі).

Прычынай дадзенай трансфармацыі, як і ў выпадку тэхнізацыі семантыкі караня, з'яўляецца звужэнне поглядаў носьбітаў мовы на раслінны свет, паступовае страчванне актыўных ведаў пра месца раслін у жыцці чалавека, усё шырэйшае распаўсюджванне афіцыйнай батанічнай наменклатуры, навучанне біялогіі ў школе [26, s. 14]. Лагічным наступствам пералічаных працэсаў з'яўляецца імкненне носьбітаў мовы да акцэнтавання ў фітонімах тых уласцівасцяў раслін, якія з'яўляюцца лёгка заўважальнымі і не патрабуюць доўгіх назіранняў: знешняе падабенства, пах і інш. Сутнаска ж гэты працэс адлюстроўвае гнуткасць лексічнай семантыкі і яе здольнасць прыстасоўвацца да зменаў у светапоглядзе носьбітаў мовы.

Літаратура

1. Абаев, В. И. Избранные работы: в 2 т. / В. И. Абаев. — Т. 2. — Владикавказ, 1990–1995.
2. Анненков, Н. И. Ботанический словарь: справочная книга для ботаников, сельских хозяев, садоводов, лесоводов, фармацевтов, врачей, дрогистов, путешественников по России и вообще сельских жителей / Н. И. Анненков. — 2-е изд. — Санкт-Петербург, 1878.
3. Беларуская міфалогія: энцыклапедычны слоўнік / С. Санько, Т. Валодзіна, У. Васілевіч [і інш.]. — Мінск, 2004.
4. Белов, Н. В. Календула, алтей, чистотел и другие народные лекарственные растения в большой энциклопедии траволечения / Н. В. Белов. — Москва; Минск, 2005.
5. Варлыга, А. Прыказкі Лагойшчыны / А. Варлыга. — Нью-Йорк; Мюнхен, 1966.
6. Дикорастущие полезные растения России / Ботанич. инст-т им. В. Л. Комарова РАН; отв. ред. А. Л. Буданцев, Е. Е. Лесиновская. — Санкт-Петербург, 2001.
7. Дикорастущие полезные растения СССР / И. А. Губанов, И. Л. Крылова, В. Л. Тихонова; отв. ред. Т. А. Работнов. — Москва, 1976.
8. Лекарственные растения и их применение / ред. И. Юркевич [и др.]. — Минск, 1975.
9. Природа Белоруссии: популярная энциклопедия / редкол.: И. П. Шамякин (гл. ред.) [и др.]. — 2-е изд. — Минск, 1989.
10. Прыказкі і прымаўкі: у 2 т. / АН БССР, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору; навук. рэд. А. С. Фядосік. — Т. 2. — Мінск, 1976.
11. Раслінны свет / НАН Беларусі, Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа; навук. рэд.: Л. П. Кунцэвіч, А. А. Крывіцкі. — Мінск, 2001.
12. 1500 самых удивительных цветов: энциклопедия / ред. И. М. Пескова. — Москва, 2008.
13. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: у 5 т. / АН БССР, Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа; пад аг. рэд. К. К. Атраховіча. — Мінск, 1977–1984.
14. Фасмер, М. Этимологический словарь русского языка: в 4 т. / М. Фасмер, перевод и дополнения О. Трубачёва. — Т. 3. — Москва, 2004.
15. Юрчанка, Г. Ф. Народнае мудраслоўе: слоўнік / Г. Ф. Юрчанка. — Мінск, 2002.
16. Botanika dla limnologów i rybaków / S. Bernatowicz, P. Wolny. — Warszawa, 1974.
17. Genus *Cistus*: a model for exploring labdane-type diterpenes' biosynthesis and a natural source of high value products with biological, aromatic, and pharmacological properties [Electronic resource]. — Mode of access: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4052220/>. — Date of access: 23.09.2016.
18. Hladká, Z. Přenesená pojmenování rostlin v českých dialektech / Z. Hladká. — Brno, 2000.
19. Karłowicz, J. Słownik gwar polskich: w 6 t. / J. Karłowicz. — Kraków, 1900–1911.
20. Kielak, O. Koza i kozioł w polskich przysłowiach oraz wyrażeniach przysłowiowych. Jeden czy dwa językowo-kulturowe obrazy zwierząt? / O. Kielak // LingVaria. Półrocznik wydziału polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. — 2014 (IX). — № 18 (2). — S. 235–250.
21. Radwańska-Paryska, Z. Rośliny tatrańskie / Z. Radwańska-Paryska. — Warszawa, 1961.
22. Rostański, J. Słownik polskich imion rodzajów oraz wszystkich skupień roślin poprzedzony historyczną rozprawą o źródłach / J. Rostański. — Kraków, 1900.
23. Šesták, M. Encyklopedie alternativní medicíny [Elektronická příručka] / M. Šesták. — Praha, 2001 [CD-ROM].
24. Uniwersalny Słownik Języka Polskiego: w 6 t. / red. S. Dubisz. — Warszawa, 2003 [Electronic resource]. — Mode of access: <http://www.sjp.pwn.pl>. — Date of access: 12.08.2016.
25. Vascular Plant Families and Genera. List of genera in family Valerianaceae. — 2012. [Electronic resource]. — Mode of access: <http://data.kew.org/cgi-bin/vpfg1992/genlist.pl?Valerianaceae>. — Date of access: 17.09.2016.
26. Waniakowa, J. Polskie gwarowe nazwy dziko rosnących roślin zielnych na tle słowiańskim. Zagadnienia ogólne / J. Waniakowa. — Kraków, 2012.
27. Włodarczyk, Z. Rośliny biblijne: Leksykon / Z. Włodarczyk. — Kraków, 2010.
28. Zatrucia roślinami wyższymi i grzybami / red. M. Henneberg, E. Skrzydlewska. — Warszawa, 1984.